

**ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)
ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ
КОЛЕДЖ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА
«КИЇВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА АКАДЕМІЯ ТАНЦЮ
ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ»**

Бондарчук Богдан Олександрович

**ХОРЕОГРАФІЧНА СЮЇТА «Конотопська відьма»
(за мотивами повісті Григорія Квітки-Основ'яненка
«Конотопська відьма»)**

**Пояснювальна записка до бакалаврської роботи
(творчого проєкту на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»
зі спеціальності 024 «хореографія»)**

Рівень вищої освіти БАКАЛАВР

Галузь знань 02 “КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО”

Спеціальність 024 “ХОРЕОГРАФІЯ”

Спеціалізація /освітньо-професійна програма “Класична хореографія”

Керівник:

Клявін Дмитро Робертович

Рецензент:

Ятченко Надія Сергіївна

Захищено на засіданні екзаменаційної комісії

Протокол № ____ від _____ р.

Голова комісії _____ Т.В. Боровик

Київ, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ «ХОРЕОГРАФІЧНА СЮЇТА «КОНОТОПСЬКА ВІДЬМА».....	7
1.1. Аналіз літератури і джерел, що використовувались при реалізації творчого проєкту.....	7
1.2. Характеристика джерела постановки.....	12
1.3. Обґрунтування вибору складових хореографічної композиції, форми, жанру, стилю, лексики та музичної основи.....	13
1.4. Інтерпретації твору Григорія Квітки-Основ'яненка “Конотопська відьма.....	15
Висновки до розділу.....	18
РОЗДІЛ 2. ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ «КОНОТОПСЬКА ВІДЬМА».....	20
2.1. Лібрето.....	20
2.2. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз загальної сюїти..	23
2.3. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз епізодів сюїти...	24
2.4. Композиційно-архітектонічна побудова загальної сюїти.....	31
2.5. Композиційно-архітектонічна побудова епізодів сюїти.....	31
2.6. Сценарно-композиційний план.....	35
2.7. Дійові особи та їхня характеристика.....	36
2.8. Характеристика музичної основи хореографічного твору.....	36
2.9. Сценографія.....	38
Висновки до розділу.....	44
ВИСНОВКИ.....	45

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46
ДОДАТКИ.....	48

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми творчого проєкту

Образ Конотопської відьми, який обрано задля реалізації творчого проєкту – це не просто вигадка, а й глибинний пласт української міфології, який протягом століть досліджувався фольклористами, етнографами та письменниками. Історія цього персонажу, сповнена таємниці та містики, лягла в основу численних легенд, казок та переказів. Цей міфологічний персонаж володіє неабиякою силою та чарами, що робить його надзвичайно цікавим для дослідження та втілення у мистецтві.

Сьогодні, в епоху глобалізації та нівелювання культур, процесу, що веде до втрати унікальних рис та самобутності різних культур, важливо звертатися до національних джерел, досліджувати та популяризувати українську міфологію та фольклор. Це допоможе нам, як спадкоємцям своєї культури, зберегти свою культурну ідентичність, утвердити самобутність українського народу. В час поневолення та знищення української культури надзвичайно важливо є звертати увагу на такі теми, адже розповсюдження культури - задача, що стоїть на першому місці для нас, народу України.

Вибір теми дипломної роботи обумовлений декількома причинами:

- глибокий особистий інтерес до української міфології та фольклору, зокрема до образу Конотопської відьми, як персонажу в хореографічній постановці;
- відсутність в українському хореографічному мистецтві творів, які б розкривали цей міфологічний образ;
- бажання зробити свій внесок у розвиток української хореографії та популяризацію української міфології.

Мета творчого проєкту - створити хореографічну сюїту «Конотопська відьма», в якій відбувається:

- розкриття багатогранності цього міфологічного образу в танцювальній постановці;

- дослідження його зав'язків з українською культурою та фольклором; - збагачення українського хореографічного мистецтва;
- відтворення якісно задуманого проєкту, задля показу знань набутих за чотири роки бакалаврської освіти.

Щодо завдання творчого проєкту, то найголовніше – це провести дослідження міфологічного образу Конотопської відьми на основі фольклорних джерел, літературних творів та наукових досліджень. Після, розробити концепцію хореографічної сюїти, яка б втілювала образи та сюжети, пов'язані з обраним твором. Створення хореографічної композиції також є важливою складовою творчого проєкту. Необхідно створити так, аби вона розкривала різні аспекти цього міфологічного персонажа: її силу, чари, таємницю, зв'язок з природою та людським світом.

Також необхідно поєднати в хореографії традиційні українські танцювальні елементи з сучасними хореографічними прийомами. Втілити хореографічну сюїту на сцені, використовуючи музику, костюми, декорації та інші елементи сценографії.

Новизна творчого проєкту полягає в тому, що хореографічна сюїта «Конотопська відьма» стане першим втіленням цього міфологічного образу в українському хореографічному мистецтві. Проєкт буде відрізнятися:

- оригінальною концепцією;
- поєднанням традиційних та неокласичних хореографічних прийомів; - глибиною дослідження та розкриття міфологічного образу.

Практичне значення проєкту - хореографічна сюїта «Конотопська відьма» може бути використана для:

- збагачення українського хореографічного мистецтва новими оригінальними творами;
- популяризації української міфології та фольклору;

- виховання у глядачів поваги до національної культури та традицій; - розвитку естетичного смаку та творчої уяви.

Очікувані результати від роботи - створення хореографічної сюїти «Конотопська відьма» буде значним внеском у розвиток українського хореографічного мистецтва. Проект збагатить українську культуру новим оригінальним твором, популяризуватиме українську міфологію та фольклор, а також виховуватиме у глядачів повагу до національних традицій.

Апробація творчого проєкту - хореографічна сюїта «Конотопська відьма» була продемонстрована на екзамені з «Мистецтва балетмейстера» (КМАТ ім. Сержа Лифаря, 31 травня 2024 р.)

Структура та обсяг пояснювальної записки.

Пояснювальна записка складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (13), Додатків (3).

Загальний обсяг роботи – 62 сторінок, з них основного тексту – 40 сторінка.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ «ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА «КОНОТОПСЬКА ВІДЬМА»

1.1. Аналіз літератури і джерел, що використовувались при реалізації творчого проєкту

Вибір композитора та аналіз музичної композиції є невід'ємною частиною реалізації творчого проєкту «Хореографічна сюїта «Конотопська відьма». У цій роботі обґрунтовано вибір Юрія Шевченка як композитора, описуючи його, як майстра, що володіє унікальним талантом втілювати музичні відчуття у гармонійну та виразну композицію.

Характеристика композитора Юрія Шевченка.

Майстерність у поєднанні сучасності та національної традиції. Шевченко вдало поєднує у своїй творчості елементи сучасності та національної традиції, надаючи проєкту неповторної естетики та глибини.

Композитор використовує широкий спектр музичних інструментів, створюючи гармонійну симфонію, яка органічно вплетена в контекст кожної сцени хореографічної сюїти.

Технічна майстерність та емоційна виразність.

Музика Шевченка вражає не лише технічною майстерністю, але й здатністю транслювати емоції та настрої через музичні вирази.

Врахування психологічних аспектів твору. Шевченко глибоко розуміє сутність тематики та психологічні трансформації персонажів, що знаходить своє віддзеркалення у музичній композиції.

Характеристика музичної композиції.

Синергія талановитих особистостей. Музика Шевченка стає основою творчого проєкту, який об'єднує синергію талановитих хореографів, літераторів та інших творчих особистостей.

Сценарій хореографічної сюїти ґрунтується на епічних поемах, розповідях та фольклорі, відображаючи культурні та історичні аспекти, збагачуючи образ національної ідентичності.

Поєднання традиційної естетики з інноваціями також важливий момент. Шевченко володіє особливим баченням щодо поєднання традиційної естетики з елементами інноваційності, надаючи твору сучасного звучання.

Вплив класичних та сучасних творів.

Аналіз літературних та мистецьких джерел свідчить про вплив класичних та сучасних творів, що стали ключовим джерелом натхнення для формування музично-танцювальної архітектури.

Застосування новаторських підходів.

Використання новаторських підходів та передових художніх технік, поглиблюють емоційну насиченість та роблять твір актуальним у сучасному контексті. Юрій Шевченко - один із найвідоміших українських композиторів, чий вплив на хореографічне мистецтво важко переоцінити.

Його музика використовується в багатьох балетах та інших хореографічних творах, роблячи їх більш емоційними, мелодійними та цікавими.

Шевченко збагатив українську хореографію, поєднавши в ній класичні та народні мотиви, що підходить у створенні творчого проєкту. Такі твори, як «Запорожець за Дунаєм», «Ти гуляєш дні і ночі», «Козачок» та «Блаженний день, блаженний час», найбільш підходять до творчого проєкту.

Аналіз літературних та джерельних матеріалів.

У цій роботі описано широкий спектр літературних та джерельних матеріалів, які ґрунтуються на :

- фольклорних джерелах, легендах та переказах про Конотопську відьму, пісні та думи про неї, українські народні повір'я та забобони, а також танці та обряди;
- науковій літературі, книг про Конотопську відьму та її образ в українському фольклорі;
- етнографії та фольклористиці, книг з етнографії та фольклору, які допомогли при написанні роботи глибше зрозуміти українську культуру та традиції;
- історії Конотопа, а саме книг та статей про історію міста Конотопа, що дало уявлення про історичний контекст твору;
- теорії хореографії, використані книг та статей з теорії хореографії, які також зіграли значущу роль у розробці хореографічної концепції;
- історії українського танцю, книг та статей з історії українського танцю, які стали підґрунтям для вибору рухів та комбінацій.

«Конотопська відьма» Г. Квітки-Основ'яненка досліджує глибини людської психіки, розкриваючи психологічні мотиви та наслідки передсудів, страху та жорстокості.

Психологічні аспекти твору, які варто враховувати при розробленні практичної частини творчого проєкту - це вплив передсудів. Страх перед невідомим грає найголовнішу роль. Окрім страху перед надприродним, важливо згадати про страх перед іншим, чужим, незрозумілим. Люди схильні боятися того, чого не розуміють, і цей страх може штовхати їх на жорстокі вчинки.

Також у творі чітко простежується вплив соціального тиску на поведінку людей. Страх бути засудженим або вигнаним з суспільства змушує багатьох підкорюватися загальній думці, навіть якщо вона помилкова.

Невігластво та сліпа віра в чутки призводять до того, що люди не ставлять під сумнів інформацію, що їм надається, і не шукають альтернативних точок зору.

Тема жорстокості також є важливою. У цьому творі жорстокість є інструментом влади. У творі вона використовується не лише як прояв люті чи ненависті, але й як інструмент влади. Ті, хто мають владу, використовують жорстокість, щоб залякати та підкорити собі інших.

Щоб виправдати жорстокість, люди часто дегуманізують жертву, тобто позбавляють її людських рис і перетворюють на «чужого», «ворога», «нечистого».

Крім фізичних страждань, жорстокість завдає глибокої психологічної шкоди жертвам та свідкам. Вона може призвести до посттравматичного стресового розладу, депресії, тривоги та інших психологічних проблем.

Психологічний портрет Оленки.

Окрім волі та сили, Оленка також володіє стійкістю духу та вірою в справедливість. Вона не здається навіть у найскладніших ситуаціях і бореться за своє життя та честь.

Самопожертва - її основна цінність. Вона готова пожертвувати собою, щоб захистити своїх близьких і те, у що вірить.

Також вона стає символом невинності, яка гине під тиском жорстокого та несправедливого світу.

Внутрішній конфлікт у творі.

Найголовніший конфлікт між особистими цінностями та соціальними нормами. Багато персонажів твору розриваються між своїми особистими переконаннями та очікуваннями суспільства. Цей конфлікт призводить до душевних страждань, розчарування та зради.

Також присутній конфлікт між вірою та сумнівами. Деякі персонажі переживають кризу віри, коли стикаються з жорстокістю та

несправедливістю світу. Їм важко віднайти свої уявлення про добро і зло з тим, що вони бачать навколо.

Психологічний вплив твору на читача.

Твір може викликати у читача катарсис - емоційне очищення через співпереживання героям та усвідомлення жаху жорстокості, несправедливості.

Він змушує нас задуматися над власними цінностями та переконаннями, а також над тим, як ми ставимося до інших людей.

Також він мотивує читача до активної боротьби з несправедливістю та жорстокістю в реальному світі.

Психологічні аспекти, які варто зазначити не мають меж при створенні та написанні власного творчого проекту,

Та сама тема самотності та відчуження, вплив чуток, пліток та забобонів, психологія натовпу, роль емоцій у прийнятті важливих рішень, вплив гіркою та травматичного досвіду.

«Конотопська відьма» – це не просто історія про чари та відьом, це глибокий психологічний твір, який досліджує темні сторони людської душі. Це багатий на психологічні аспекти твір, який залишається актуальним і по сьогодні. Він змушує нас замислитись над важливими питаннями людської природи, жорстокості та співчуття.

Також для творчого проекту було розглянуто фільм «Конотопська відьма» 1987 р. - це цікавий, веселий і повчальний фільм, який буде доречним глядачам будь-якого віку. Фільм має гарну акторську гру, динамічний сюжет і красиві декорації. Завдяки перегляду фільму - ознайомлено з характером персонажів та самим сюжетним поворотом.

1.2 Характеристика джерела постановки

Головним джерелом для творчого проекту виступає фільм 1987 року. У сучасному світі відчутний дефіцит вистав, які б мали глибокий зміст та одночасно надавали глядачам можливість насолодитися. Тому в хореографічній сьюті «Конотопська відьма» віддається перевага серйозному та водночас легкому для сприйняття сюжету.

Хоча жанр сьюті визначається як лірико-драматичний, це не виключає можливості використання гумористичних елементів. Навпаки, поєднання лірики та драми з гумором може створити цікаву та привабливу для глядачів атмосферу. Такий підхід дозволить нам зберегти емоційну глибину та виразність сюжету, а водночас надасть виставі легкості та життєрадісності, яка сприятиме позитивному сприйняттю глядачами.

Фільм «Конотопська відьма» 1987 року – це не просто екранізація однойменної повісті Оксани Іваненко. Це подорож у часи, коли український фольклор був невід'ємною частиною життя, а межа між реальністю та містикою була тонкою та прозорою. Яскраві костюми, мальовничі пейзажі та виразні декорації створюють атмосферу казки. Кожен кадр фільму пронизаний любов'ю до української культури та її багатства. Мелодії, що звучать у фільмі, органічно поєднують автентичні українські мотиви та сучасні аранжування. Музика не просто супроводжує сюжет, а й стає його повноправним учасником, передаючи емоції та глибину історії. Галина Морозюк у ролі Олени та Борислав Брондуков у ролі Фоми створюють незабутні образи, сповнені щирості, гумору та людської теплоти. Їхня гра робить персонажів живими та близькими глядачеві. Історія Олени, звинуваченої у відьмарстві, розгортається на тлі мальовничого українського села. Її боротьба за справедливість та кохання перетворюється на справжню казку, де добро завжди перемагає зло. Фільм «Конотопська відьма» – це не просто розважальне кіно. Це глибинне

дослідження української душі, її віри та прагнення до свободи. Фільм сповнений символів та метафор, які роблять його цікавим для глядачів будь-якого віку. «Конотопська відьма» стала одним із символів українського кінематографа. Фільм здобув широку популярність та любов глядачів, а його цитати стали крилатими виразами. «Конотопська відьма» – це фільм, який не можна пропустити. Це можливість зануритися у світ українського фольклору, познайомитися з його багатством та красою, а також отримати заряд позитивних емоцій. Після перегляду «Конотопської відьми» ви неодмінно відчуєте гордість за українську культуру та захочете дослідити її глибше. Фільм можна розглядати як метафору боротьби за свободу та справедливість.

Образ Олени можна інтерпретувати як символ української жінки, яка протягом століть бореться за свої права.

Фільм рясніє гумористичними моментами, які роблять його легким та приємним для перегляду.

«Конотопська відьма» – це справжній скарб українського кіно, який надихає, чарує та дарує незабутні емоції.

1.3. Обґрунтування вибору складових хореографічної композиції, форми, жанру, стилю, лексики та музичної основи

Оскільки постановка, яку обрано за формою - хореографічна сюїта, то мною було вирішено відтворити чотири картини постановки. Основною складовою хореографічної сюїти є те, що вона повинна складатись з декількох картин, хореографічних виступів, які поєднані за одною темою, ідеєю та метою. Тому обрані чотири картини є відображенням сюжету літературного твору.

Першою практичною картиною планується відображення підготовки до весілля. Усі збираються на святкування такого світлого,

масштабного свята кохання. Кожен у цей день сполоханий та метушливий. Як і в моїй першій картині. Усі проводжають сотника в цей щасливий день, подруги Оленки підтримують дівчину, яка от-от повинна стати дружиною. В цей день вона розгублена, схвильована та занепокоєна.

Другою картиною буде відображено наказ передати листа пану сотнику, і не аби ким, а Дем'яном, хлопчиною який кохає Олену. Він чим душ повертається в Конотоп.

Третьою картиною було прийнято рішення відобразити сам день весілля. Проте для моїх головних героїв цей день не закінчується застіллям та щасливим минулим. Весілля зривається... Відьма обманула усіх та в кінці-кінців Оленка виходить за писаря, а відьма забирає собі сотника. Таку подію в кінці розганяє хлопчина і на цьому третя картина має сенс завершитись.

Четвертою картиною планується показ розчарування персонажів, справжні кохані зілл'ються у своєму танку. Народ також підхоплює таку ініціативу та сходяться у танку.

Відштовхуючись від вищезазначеного опису, можна зрозуміти, що за жанром сюїта виходить лірико-драматична. Цей жанр поєднує в собі емоційний ліризм та драматичну напругу, що відповідає темі та сюжету твору. Ліричні моменти підкреслюють переживання та емоції героїв, а драматичні елементи відображають конфлікт та трагічні події. Оленка, як головна героїня, переживає спектр емоцій, які і планується передати у картинах.

Хореографічний стиль, який є провідним в даній постановці і поєднує традиційну естетику з новаціями включає в себе народний з поєднанням неокласичними елементами танець. Рухи повинні відобразити легкість класичного танцю та чіткість народного. Поєднання цих стилів дозволить надати сюїті незабутній та яскравий характер. Лексика танцю

повинна бути чіткою та зрозумілою глядачу, спираючись на характери головних героїв. Оленка - ніжна, невимушена та закохана, мужня, відважна, саможертвна.

Відьма - впевнена, чітка, настирлива та хитра. Сотник - себелюбний, хвальковитий, сильний та мужній. Писар - хитрий, чіткий та строгий.

Музика підбиралась чітко під картини, від композитора Юрія Шевченка. Музика Шевченка часто має ліричний характер, що може підкреслити емоційні моменти хореографії. Його твори також можуть бути динамічними та енергійними, що може допомогти створити атмосферу хвилювання та захоплення. Шевченко використовує різноманітні музичні стилі, що може допомогти створити контраст та підкреслити різні аспекти хореографії.

1.4. Інтерпретації твору Григорія Квітки-Основ'яненка

«Конотопська відьма»

«Конотопська відьма» Григорія Квітки-Основ'яненка - це твір, який протягом століть надихав митців різних видів мистецтва. Його сюжет та образи лягли в основу численних опер, балетів, театральних вистав, кінофільмів та літературних творів.

Твір було інтерпретовано у таких галузях мистецтва, як :

- опера;
- театр;
- кіно (екранізація).

Проте для кожного з галузей мистецтв існує спільний сюжет, а саме: події розгортаються в Україні XVIII століття. У центрі сюжету - сотник невеликого міста Конотоп, закоханий у красуню Олену. Заради своєї мрії він готовий на все. Цю слабкість помічає його підступний писар, який прагне зайняти місце сотника.

Писар вигадує хитрий план. Він переконує сотника, що за наказом його начальства під час жорстокої посухи слід утопити всіх жінок, яких підозрюють у чаклунстві. Осліплений коханням та бажанням догодити начальству, сотник погоджується на цю жахливу справу.

Починається полювання на відьом. Сотник та писар жорстоко розправляються з невинними жінками, сіючи страх та хаос у місті.

Однак їм невідомо, що Олена також потрапить до списку підозрюваних. Сотник жахається, адже він не може уявити життя без коханої. Опинившись перед жахливим вибором - кохання чи послух наказу. Отже, говорячи про кожен з видів мистецтв, які вже інтерпретували даний твір:

- Опера. На даному етапі іде розробка опери за п'єсою КвіткиОснов'яненка. Композитор опери – Олександр Родін поділився тим, що на даному етапі іде підготування лібрето для майбутньої вистави. Національна опера України працює над створенням опери «Конотопська відьма» за однойменною повістю Григорія КвіткиОснов'яненка.
- Театр. «Конотопська відьма» Іван Урвиський театр ім. Франка (1982). П'єса, яка ґрунтується на повісті Квітки-Основ'яненка та розкриває ті події, які зазначені у повісті. Завдяки сучасній інтерпретації даного твору, «Конотопська відьма» набула неабиякого успіху серед поціновувачів мистецтва. У виставі присутні точні архетипи героїв, збережений стиль та атмосфера. Історія з повісті КвіткиОснов'яненка, хоча й написана давно, залишається актуальною й досі, адже порушує важливі теми добра і зла, вибору, віри та відповідальності, що і втілив режисер у свою постановку. Головною темою спектаклю залишається вибір між

світлом та темрявою і порушується питання того, що це не лише глобальний конфлікт, а і внутрішній вибір, який робить людина кожного дня.

- Екранізація. «Конотопська відьма» (1987) - український радянський фільм, який ґрунтується на повісті Квітки-Основ'яненка. Фільм розповідає про кохання козака та дівчини. Фільм закінчується драматичною розв'язкою, яка розкриває справжню сутність героїв та змушує глядачів замислитися над вічними темами добра і зла, кохання і зради, віри і справедливості.

«Конотопська відьма» - це не просто захоплююча історія, а й глибока сатира на тогочасне українське суспільство. Фільм викриває жорстокість, жадібність та забобони, які панували в ті часи.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

У першому розділі дипломної роботи було проведено ґрунтовне дослідження, яке охоплює широкий спектр аспектів, пов'язаних з творчим проектом «Хореографічна сюїта «Конотопська відьма»».

Першочергово був проведений аналіз літературних джерел та джерел постановки в якому:

- детально вивчено літературні твори, що лягли в основу образу Конотопської відьми, проаналізовано їхні особливості, еволюцію образу та його значення в українській культурі;
- проведено аналіз існуючих хореографічних та інших постановок, що використовують образ Конотопської відьми, виявлено їхні сильні та слабкі сторони, визначено можливі напрямки розвитку та вдосконалення.

Також було обґрунтовано вибір музичного композитора, а саме Юрія Шевченка. Музика Шевченка органічно поєднує в собі сучасні музичні напрямки з елементами української народної музики, що робить її актуальною та емоційно близькою для української аудиторії. Шевченко використовує широкий спектр музичних інструментів, що дозволяє створити багату та різноманітну звукову палітру, яка підкреслить різні аспекти постановки. Також вона відрізняється високою технічною майстерністю та емоційною виразністю, що робить її ідеальною для хореографічної постановки. Здатна підкреслити психологічні аспекти образу Конотопської відьми, її містичну силу, чари та зв'язок з природою.

Для джерела дослідження було використано художній фільм «Конотопська відьма».

Даний фільм передав глибину сюжету та емоційне наповнення. Фільм точно передає глибину сюжету та емоційне наповнення

літературних творів, що дає можливість створити хореографічну постановку, яка буде емоційно близькою для глядачів.

Відбулось обґрунтування вибору складових хореографічної композиції, в яких була розподілена сюїта на три картини, що дозволяє наповнити різними емоційними відтінками та чітко структурувати сюжет, підкреслити його динаміку та емоційну насиченість.

Лірико-драматичний жанр хореографічної композиції відповідає темі та сюжету твору, дозволяючи поєднати емоційний ліризм з драматичною напругою.

Використання народних та неокласичних елементів танцю дозволяє створити автентичну та оригінальну хореографію, яка підкреслить зв'язок з українською культурою та епохою, в якій відбуваються події.

Обґрунтування вибору тематики, жанру, стилю, музики та інших складових хореографічної композиції дало можливість створити цілісну та зрозумілу для глядача концепцію сюжету. Ця концепція буде втілена у хореографічній постановці «Хореографічна сюїта «Конотопська відьма»», яка стане новим оригінальним твором в українському хореографічному мистецтві.

Також варто зазначити, що дану п'єсу було не раз використано у різних галузях мистецтва. «Конотопська відьма» Григорія Квітки-Основ'яненка - це не просто класичний твір української літератури, а й справжнє джерело натхнення для митців різних видів мистецтва, що і було доведено у першому розділі.

РОЗДІЛ 2. ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ «КОНОТОПСЬКА ВІДЬМА»

2.1. Лібрето

Для написання цього пункту важливо зазначити що таке лібрето та для чого воно існує. Лібрето - це літературна основа для опери, балету, оперети. Воно складається з прописаних текстів вокальних номерів (арій, дуетів, хорів) та речитативів, а також описових фрагментів, які описують декорації, костюми, мізансцени та інші візуальні аспекти постановки.

Лібрето виконує декілька важливих функцій:

- описує історію, яка розгортається на сцені, та знайомить глядачів з персонажами;
- текст лібрето може бути ліричним, драматичним, комічним або трагічним, залежно від задуму автора;
- композитор використовує текст лібрето як основу для написання музики, яка підкреслює емоції та події, що відбуваються на сцені;
- може містити описи декорацій, костюмів, мізансцен та інших візуальних аспектів постановки, які допомагають режисеру та хореографу втілити задум автора на сцені.

В хореографічному мистецтві лібрето допомагає хореографу чітко сформулювати сюжет, ідеї та емоції, які він хоче передати у своїй постановці. Це слугує своєрідним каркасом, на який нанизуються хореографічні елементи, костюми, декорації та інші візуальні складові, як намистинки.

I Акт

Епізод 1

XVIII століття, Конотоп, помирає сотник і все село вирішує хто має стати наступним. Кожен висуває свою кандидатуру, але найбільше хоче

стати писар. Все ж, загальним голосуванням, наступним сотником став Забр'юха. Новообраний сотник гадає що йому робити і вирішує одружитися на Оленці, але вона кохала козака Дем'яна. Тому разом з писарем вони сідають за стіл і гадають як вигнати Дем'яна з Конотопу і в цей же час випивають за покійного батька новообраного сотника. Через випивку їм ввижаються дивні речі, але це не стало їм на заваді все-таки придумати, як вигнати козака. Тому, привселюдно, писар та Забр'юха, приписують йому злочини та виганяють Дем'яна з Конотопу, та чим душ вирушають до Оленки.

Епізод 2

Розбитий горем Дем'ян, іде з села. Але він відчуває поруч з собою Олену, хоча поруч її не було, він вже починає сумувати за нею, але вибору в нього немає, тому він вирішує податися до Запоріжжя.

Епізод 3

Дім Оленки. Забр'юха та писар прибувають до будинку та починають свататись. Сотник, який славиться не далеким розумом, читає написаний текст писарем, але помиляється і замість Оленки називає ім'я іншої жінки. Оленка не стримуючи сміху запропонувала чоловікам повечеряти. Коли сотник та писар сіли за стіл, Оленка винесла гарбуза. Забр'юха так засоромився від побаченого, що чим душ вибіг з хати, за ним вибіг регочучий писар. Сотнику так не сподобалось коли над ним глузують, що накричав на свого писаря і прогнав з очей. Писар же, образився на свого начальника і почав придумувати план помсти.

Епізод 4

На наступний ранок Сотник збирає своїх підданих. Він, оп'янівши від своєї влади, наказує всім іти до нього у двір і косити йому траву. Після цього, зайшовши до себе в хату, він бачить писаря, який зустрічає його з посмішкою. Помирившись, сотник дає писарю листа, де було сказано, що Гетьман викликає їх в битву під Чернігів. Сотник, розгублений від такого

наказу, починає панікувати. Писар зрозумів, що це та сама нагода, аби помститися. Він переконує сотника, що за наказом його начальства під час жорстокої посухи слід утопити всіх жінок, яких підозрюють у чаклунстві. Осліплений коханням та бажанням догодити начальству, сотник погоджується на цю жахливу справу.

II Акт

Епізод 1

Озеро біля Конотопу. Чоловіки ведуть жінок, які підозрюються у чаклунстві на страту. Інші жінки бунтують, але чоловікам байдуже на їх слова. Між ними починається суперечка в якій чоловіки не змогли обґрунтувати чому ж все-таки їх хочуть стратити. Пізніше до них приходить сотник, чоловіки відразу починають дякувати, за те що хоче позбавити їх прокляття засухи. Після всіх похвал, сотник дає наказ топити жінок по одній, після кількох невинних жінок, яких він втопив, вони знайшли відьму, нею виявилася Явдоха Зубиха. Вона навела ману на усіх і злилася з натовпом. А інші почали думати один на одного і почали боротись. Але знайшовся чоловік, який показав, що якщо дивитись через сито, то можна знайти відьму, так вони і знайшли Зубиху. Після чого сотник і писар пішли в корчму.

Епізод 2

Конотоп. Писар за спиною сотника милує відьму і відпускає її, але взамін просить у неї послугу. Сама ж Явдоха повертається до себе додому. Згодом до відьми збирається черга з усього Конотопського народу, щоб вилікувати сої болячки, прокльони і просто когось зачарувати. Через деякий час писар приводить до відьми сотника, щоб той попросив у неї причарувати Оленку, але взамін просить вигнати чоловіка, що навчив дивитися крізь сито і відати всю його худобу писарю. Пішовши виконувати прохання відьми, згодом до неї приходить Оленка і просить, щоб та повернула Дем'яна, на що та погоджується, але за умовою, що дівчина їй допоможе.

Епізод 3

Конотоп. Все село радіє, що нарешті їхній сотник знайшов собі достойну жінку, і збирається на весілля. Під час гульби, до писаря приходить відьма і доповідає, що все йде за планом. Нарадівшись гарній новині всі поспішають додому, чекаючи завтрашнього дня.

Епізод 4

Десь в Запоріжжі. За дивним збігом обставин, Дем'яну доручають віднести листа до Конотопу, в якому значиться, що Сотник і писар винні в утопленні невинних жінок і в невідкоренні прямого наказу Гетьмана прибути в битву під Чернігів. На radoщах Дем'ян хутко вирушає в дорогу.

Епізод 5

Конотопська церква. Писар заводить сотника до церкви з зав'язаними очима, мовляючи, що це така традиція. Насміхаючись з сотника, він полишає його і впускає народ. Писар влаштовує все так, що сотник одружується на відьмі, але під дією чарів, які наклала на нього відьма. Він цього не помічає, і гадає що так і треба. Писар же ж намагається взяти за жінку, начебто, зачаровану Оленку. Але їх зупиняє Дем'ян, який щойно прибув із Запоріжжя. Прочитуючи листа, народ виганяє сотника і писаря з Конотопу.

Епізод 6

Конотоп. Дем'ян возз'єднується з Оленкою, А народ вирішує Дем'яна зробити новим сотником. Всі вітають нового сотника і Оленку з возз'єднанням. Вкінці всі чоловіки і жінки починають цінувати тих хто поруч з ними і більше ніякі негаразди не турбували маленьке село Конотоп.

2.2. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз загальної сюїти

Форма – хореографічна сюїта.

Жанр – лірико-драматичний.

Стиль – синтез народного танцю з прийомами і віртуозною технікою класичного танцю. Неокласичний танець. Ідейно – тематичний аналіз **Час дії** – XVIII століття.

Місце дії – Конотоп.

Тема – суспільні взаємини, сатиричне висміювання життя і побуту українського панства і козацької старшини кінця XVIII ст.

Ідея – засудження свавілля козацьких керівників.

Сюжет

Призначення нового сотника. Вигнання Дем'яна. Сватання до Оленки. Наказ від Гетьмана. Страта невинних жінок. Помилування відьми. Зговір відьми і писаря проти сотника. Гульба перед весіллям. Лист Дем'яну.

Весілля в церкві. Возз'єднання Дем'яна та Оленки.

Надзавдання – за своє кохання потрібно боротися, бути впевненим у собі і своїх силах, бути вірним своїм мріям.

Наскрізна ідея – кохання Дем'яна та Оленки.

Конфлікт – соціальний, побутовий.

2.3. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз епізодів сюїти

I Акт

Епізод 1

Форма – ансамблевий танець.

Жанр – ліро-епічний.

Стиль – синтез народного танцю з прийомами і віртуозною технікою класичного танцю. Неокласичний танець. Ідейно – тематичний аналіз **Час дії** – день.

Місце дії – Конотоп.

Тема – конфлікт за виборювання меншинств кращого місця у суспільстві.

Ідея – висміяти некомпетентність дій Козацького старшинства.

Сюжет

Смерть старого сотника. Суперечка народу за те, кого обрати новим лідером. Обрання Забрюхи. Змова проти Дем'яна. Вигнання молодого хлопця.

Надзавдання – різне соціальне становище не є причиною обирати на вельможну посаду людину зі знатного роду.

Наскрізна ідея – закоханість сотника в Оленку.

Конфлікт – соціальний, побутовий.

Епізод 2

Форма – соло.

Жанр – драматичний.

Стиль – синтез народного танцю з прийомами і віртуозною технікою класичного танцю. Неокласичний танець. Ідейно – тематичний аналіз **Час дії** – вечір того ж дня.

Місце дії – поле біля Конотопу.

Тема – справжнє кохання не втратить свою силу на відстані.

Ідея – кохання до недосяжної жінки.

Сюжет

Сум за Оленкою. Розбитий горем Дем'ян іде з Конотопу та згадує свою кохану.

Надзавдання – не здаватися в тяжку хвилину.

Наскрізна ідея – думки про безвихідь.

Конфлікт – внутрішній, соціальний.

Епізод 3

Форма – соло, дуетний танець.

Жанр – ліричний.

Стиль – синтез народного танцю з прийомами і віртуозною технікою класичного танцю, неокласичний танець.

Ідейно – тематичний аналіз

Час дії – вечір наступного дня.

Місце дії – будинок Оленки.

Тема – висміювання панства і козацької старшини.

Ідея – продемонструвати незнання і перевищення свої повноважень козацьким старшинством.

Сюжет

Приїзд сотника та писаря до Оленки. Сватання до Оленки. Помилка сотника. Піднесення гарбуза. Глузування над сотником. Ідея помсти.

Надзавдання – щоб досягти мети треба бути щирим та цілеспрямованим.

Наскрізна ідея – думки писаря про помсту.

Конфлікт – побутовий, соціальний.

Епізод 4

Форма – ансамблевий танець.

Жанр – ліро-епічний.

Стиль – синтез народного танцю з прийомами і віртуозною технікою класичного танцю. Неокласичний танець. Ідейно – тематичний аналіз **Час дії** – день.

Місце дії – біля будинку сотника.

Тема – висміювання панства і козацької старшини.

Ідея – продемонструвати незнання і перевищення своїх повноважень козацьким старшинством.

Сюжет

Перевищення уповноважень сотника. Зустріч писаря. Лист від гетьмана. Використання шансу обманути сотника. Видання наказу утопити всіх відьом, щоб позбутися засухи.

Надзавдання – обман начальства до добра не доведе.

Наскрізна ідея – підстава сотника.

Конфлікт – антагоністичний.

II Акт

Епізод 1

Форма – ансамблевий танець.

Жанр – ліро-драматичний.

Стиль – синтез народного танцю з прийомами і віртуозною технікою класичного танцю. Неокласичний танець. Ідейно – тематичний аналіз **Час дії** – ніч.

Місце дії – озеро біля Конотопу.

Тема – конфлікт між правими людьми і безглуздими теоріями змови.

Ідея – висміяти некомпетентність дій Козацького старшинства.

Сюжет

На страту ведуть жінок. Конфлікт між різними сторонами народу. Прихід сотника та писаря. Страта невинних жінок. Виявлення відьми. Явдоха наводить ману на народ і ховається між ними. Набуття навички дивитись крізь сито. Захоплення відьми.

Надзавдання – потрібно не вірити на слово брехливим чоловікам, які хочуть позбутися своїх жінок, а довіряти фактам.

Наскрізна ідея – втоплення жінок заради того, щоб позбутися засухи.

Конфлікт – соціальний.

Епізод 2

Форма – дуетний, ансамблевий танець.

Жанр – ліро-драматичний.

Стиль – синтез народного танцю з прийомами і віртуозною технікою класичного танцю. Неокласичний танець. Ідейно – тематичний аналіз **Час дії** – день.

Місце дії – будинок відьми.

Тема – Віра забобонам

Ідея – висміяти некомпетентність дій Козацького старшинства.

Сюжет

Писар милує відьму та стає з нею у змову. Весь конотопський народ збирається в черзі біля будинку відьми, аби вирішити свої питання. Прихід сотника до відьми, аби та зачарувала Оленку. Прихід Оленки, аби повернути Дем'яна.

Надзавдання – потрібно не надіятися на вищі сили, а довіряти виключно своїм.

Наскрізна ідея – змова Оленки та відьми проти сотника та писаря.

Конфлікт – соціальний, побутовий.

Епізод 3

Форма – дуетний, ансамблевий танець.

Жанр – ліро-драматичний.

Стиль – синтез народного танцю з прийомами і віртуозною технікою класичного танцю. Неокласичний танець. Ідейно – тематичний аналіз **Час дії** – день.

Місце дії – Конотоп.

Тема – радість за сотника та Оленку.

Ідея – висміяти некомпетентність дій Козацького старшинства.

Сюжет

Конотоп. Все село радіє, що нарешті їхній сотник знайшов собі достойну жінку, і збирається на весілля. Під час гульби, до писаря приходить відьма, і доповідає, що все йде за планом. Нарадівшись гарній новині всі поспішають в церкву.

Надзавдання – не потрібно завчасно радіти, бо доля може здивувати.

Наскрізна ідея – обман відьми.

Конфлікт – соціальний, побутовий.

Епізод 4 **Форма**

– соло.

Жанр – ліричний.

Стиль – синтез народного танцю з прийомами і віртуозною технікою класичного танцю. Неокласичний танець. Ідейно – тематичний аналіз **Час дії** – день.

Місце дії – Запоріжжя.

Тема – остання надія Дем'яна.

Ідея – висміяти некомпетентність дій Козацького старшинства.

Сюжет

Десь в Запоріжжі. За дивним збігом обставин, Дем'яну доручають віднести листа до Конотопу, в якому значиться, що Сотник і писар винні в

утопленні невинних жінок і в не підкоренні прямого наказу Гетьмана прибути в битву під Чернігів. На radoщах Дем'ян хутко вирушає в дорогу.

Надзавдання – потрібно не боятися виборювати своє власне щастя.

Наскрізна ідея – отримання письма від Гетьмана.

Конфлікт – соціальний, побутовий.

Епізод 5

Форма – ансамблевий танець, соло, дует.

Жанр – лірично-драматичний.

Стиль – синтез народного танцю з прийомами і віртуозною технікою класичного танцю. Неокласичний танець. Ідейно – тематичний аналіз **Час дії** – день.

Місце дії – Конотоп.

Тема – виконання плану писаря.

Ідея – висміяти некомпетентність дій Козацького старшинства.

Сюжет

Сотник та писар заходять в церкву. Збирається народ та розпочинається весілля, але сотник одружується на відьмі. Під час того, як писар майже одружився з Оленкою, прибігає Дем'ян та зачитує листа.

Народ з задоволенням виганяють сотника та писаря з Конотопу.

Надзавдання – потрібно не боятися виборювати своє власне щастя.

Наскрізна ідея – вигнання сотника та писаря з Конотопу.

Конфлікт – соціальний, побутовий.

Епізод 6

Форма – ансамблевий танець, дует.

Жанр – лірично-драматичний.

Стиль – синтез народного танцю з прийомами і віртуозною технікою класичного танцю. Неокласичний танець. Ідейно – тематичний аналіз **Час дії** – вечір.

Місце дії – Конотоп.

Тема – возз'єднання Оленки та Дем'яна.

Ідея – висміяти некомпетентність дій Козацького старшинства.

Сюжет

Дем'ян возз'єднується з Оленкою, а народ вирішує Дем'яна зробити новим сотником. Всі вітають нового сотника і Оленку з поверненням Дем'яна. В кінці всі чоловіки і жінки починають цінувати тих, хто поруч з ними і більше ніякі негаразди не турбували маленьке село Конотоп.

Надзавдання – потрібно не боятися виборювати своє власне щастя.

Наскрізна ідея – призначення Дем'яна на посаду Сотника.

Конфлікт – соціальний, побутовий.

2.4. Композиційно-архітектонічна побудова загальної сюїти

Експозиція: вибір нового сотника Забрьюху.

Зав'язка: вигнання Дем'яна з Конотопу.

Розвиток дії: сватання до Оленки. Лист від Гетьмана з наказом прибути під Чернігів. Непідкорення наказу.

Кульмінація: страта невинних жінок. Виявлення відьми і її помилування.

Розв'язка: прибуття Дем'яна на весілля з листом від Гетьмана.

Фінал: Возз'єднання Дем'яна та Оленки. Призначення нового сотника.

2.5. Композиційно-архітектонічна побудова епізодів сюїти

I Акт

Епізод 1

Експозиція: смерть Сотника та батька Забрьохи.

Зав'язка: обрання забрьохи новим сотником.

Розвиток дії: прагнення сотника одружитися на Оленці. Розробка плану, як позбутися Дем'яна.

Кульмінація: скликання всіх козаків на спільні збори. Обвинувачення Дем'яна.

Розв'язка: вигнання Дем'яна сотником та писарем.

Епізод 2

Експозиція: провадження Дем'яна з Конотопу.

Зав'язка: сум за Оленкою.

Розвиток дії: сильна потуга за рідним краєм. Дем'ян відмовляється вірити у безвихідність своєї ситуації.

Кульмінація: рішуче прагнення Дем'яна знайти спосіб повернутись.

Розв'язка: Дем'ян вирішує йти далі.

Епізод 3

Експозиція: приїзд сотника та писаря до Оленки.

Зав'язка: сватання до Оленки.

Розвиток дії: помилка не обізнаного сотника. Не вдале сватання до Оленки.

Кульмінація: Оленка виносить сотнику печеного гарбуза. Насмішка над сотником.

Розв'язка: образа писаря на сотника.

Епізод 4

Експозиція: збір всіх своїх підданих, щоб ті косили газон сотнику.

Зав'язка: примирення сотника та писаря.

Розвиток дії: писар читає листа від Гетьмана в якому було сказано прибути на битву під Чернігів.

Кульмінація: порада писаря утопити всіх відьом ради того, щоб позбавитись засухи і не йти під Чернігів.

Розв'язка: сотник погоджується на цю авантюру.

II Акт*Епізод 1*

Експозиція: чоловіки ведуть жінок, які підозрюються у чаклунстві, на страту.

Зав'язка: суперечка між чоловіками та жінками.

Розвиток дії: прихід сотника. Страта не винних жінок.

Кульмінація: виявлення відьми Явдохи. Наведення мани на народ.

Розв'язка: знаходження відьми за допомоги сита.

Епізод 2

Експозиція: помилування відьми взамін на послугу.

Зав'язка: черга народу до будинку відьми.

Розвиток дії: прихід сотника до відьми, щоб та причарувала Оленку.

Кульмінація: прихід Оленки до відьми, щоб Явдоха повернула Дем'яна.

Розв'язка: зговір Оленки та відьми проти писаря та сотника.

Епізод 3

Експозиція: гульба в честь весілля сотника та Оленки.

Зав'язка: розмова писаря та відьми.

Розвиток дії: танці народу.

Кульмінація: підтвердження зговору відьми та писаря, але все не так просто.

Розв'язка: всі вирушають додому.

Епізод 4

Експозиція: Дем'ян сидить в Запоріжжі збираючись під Чернігів.

Зав'язка: готовність молодого хлопчини йти на війну.

Розвиток дії: наказ доставити важливого листа до Конотопу, аби звільнити тутешню козацьку Старшину.

Кульмінація: радощі Дем'яна, бо нарешті випав шанс знову побачити свою кохану.

Розв'язка: Дем'ян негайно вирушає в дорогу.

Епізод 5.

Експозиція: прихід всього народу до церкви.

Зав'язка: одруження відьми та сотника.

Розвиток дії: після такого неочікуваного весілля писар наважується взяти в дружини Оленку.

Кульмінація: під час одруження прибуває Дем'ян та зачитує листа.

Розв'язка: вигнання сотника та писаря з Конотопу.

Епізод 6

Експозиція: возз'єднання Дем'яна та Оленки.

Зав'язка: танець молодої пари.

Розвиток дії: весь народ радіє цьому і підхвачує їхній настрій.

Кульмінація: вибір нового сотника.

Розв'язка: в Конотопі нарешті закінчуються всі біди.

2.6. Сценарно-композиційний план (Додаток В)

Акт	Картина	Сцена	Епізод	Учасники	Музика	Світло	Тривалість
1	1	1	Смерть сотника, обрання нового сотника	Народ, Писар, Сотник.	«Перехресні стежки»	Стандартне, грайливо-світле	16:30
		2	План як посвататися до Оленки та вигнати Дем'яна	Писар, Сотник		Трішки жовтувате від світла свічок в будинку.	
		3	Вигнання Дем'яна	Народ, Дем'ян, Писар, Сотник		Стандартне, Грайливо-світле	
	2		Дем'ян іде з села	Дем'ян	«Вітер з моря»	Темно-синє світло з білим променем на соліста	02:30
	3		Сватання, відмова гарбузом, Сварка	Оленка, Сотник, Писар			08:20
	4	1	Скликання козаків	Сотник, Народ	«ми цютливі і невинні»	Грайливо-світле світло	10:25
		2	Наказ від Гетьмана	Писар, Сотник	«Запорожець за Дунаєм»	Жовтувате світло від свічок	
2	1		Страта невинних жінок, Знаходження відьми.	Народ, Писар, Відьма, Сотник	«Запорожець за Дунаєм»	Темно зелене, синє світло	9:10

2	Помилювання відьми, черга народу та прихід сотника і Оленки до відьми	Народ, Відьма, Писар, Сотник, Оленка	«Любовне божевілля»	Темно-синє світло з нотками болотного а в центрі світлий промінь	14:40
3	Гульба перед весіллям	Народ, Сотник, Писар, Відьма	«Козачок»	Світле грайливе світло	02:00
4	Наказ для Дем'яна	Дем'ян, Козак	«Запорожець за Дунаєм»	Вечірньо-Оранжеве світло	02:10
5	Весілля, приїзд Дем'яна	Народ, Відьма, Писар, Сотник, Оленка, Дем'ян	«Ти гуляєш дні і ночі»	Грайливе світло	04:00
6	Возз'єднання Дем'яна та Оленки	Народ, Дем'ян, Оленка	«Блаженний день, блаженний час»	Синювате світло збоку і промінь по центру	04:10

Загальна тривалість сюїти – 01:14 год.

2.7. Дійові особи та їхня характеристика

Дійові особи даного художнього твору дуже різнопланові особистості.

Наводячи характеристику до кожного з них, можна сказати, що:

- *Микита Уласович Забр'юха* - зрілий чоловік на посаді конотопського сотника, міцної статури з суворим виразом обличчя. Забр'юха жорстоко поводить з людьми, карає їх за найменшу провину, не гребує катуваннями. Він прагне збагатитися за будь-яку ціну, навіть за рахунок своїх підданих. Забр'юха не довіряє нікому, постійно

шукає ворогів і зрадників. Він вірить у плітки та наклепи, що призводить до трагічних наслідків.

- *Олена Йосипівна* - молода дівчина, має походження від Хорунжівни. Доволі красива дівчина. Олена щиро любить людей і прагне їм допомогти. Вона наївна і довірлива, вірить людям, навіть тим, хто не заслуговує на довіру. Проте, незважаючи на всі випробування, вона не втрачає віри в людей і в справедливість.
- *Прокіп Ригорович Пістряк* - зрілий чоловік, сотений конотопський писар. Мав щуплу статуру, гострий розум та хитрий погляд. Прокіп володіє гострим розумом і вміє використовувати його для досягнення своїх цілей. Він не ризикує без потреби і завжди продумує свої дії на кілька кроків вперед. Прокіп не вірить у високі ідеали і вважає, що в житті найголовніше - це особиста вигода.
- *Явдоха Зубиха* - стара жінка, “Конотопська відьма”. Явдоха може ворожити, лікувати людей і шкодити їм.
- *Халявський Дем'ян Омелянович* - Халявський готовий ризикувати своїм життям, щоб захистити тих, кого він любить. Він прагне завжди діяти згідно зі своїми переконаннями. Халявський легко знаходить спільну мову з людьми і завжди готовий їм допомогти. Він щиро любить Олену і готовий зробити все, щоб бути з нею.

2.8. Характеристика музичної основи хореографічного твору

Творчий проєкт «Конотопська відьма» створений на музику Українського композитора Юрія Шевченка. Він є автором композицій до радіовистав, мультфільмів та кінострічок, опер, балетів.

Народився 1 вересня 1953 року в Києві. Закінчив композиторський факультет Київської консерваторії. З 1977 року працював редактором музичного оформлення передач Держтелерадіо України. Створив музику

до понад 100 театральних вистав. Він написав музику на такі відомі твори як: «Буратіно та Чарівна Скрипка» (нині «Пригоди Піноккіо»), «За двома зайцями», «Кіт у чоботях», «Українська рапсодія», «Лірична поема», «Соната для фортепіано», «Струнний квартет»; до кінофільмів: «Цвітіння кульбаби», «Останній осінній листок», «Роман вихідного дня»; до мультфільмів: «Івасик-Телесик», «Котик та півник», «Кривенька качечка».

В першій картині хореографічної сюїти було вибрано твір «Перехресні стежки», так як ця композиція розкриває весь настрій народу і обрання нового сотника. В другій картині було обрано «Вітер з моря», даний твір повністю відображає потугу за своєю коханою. В третій картині першого акту гратиме композиція «Каданс», цей твір безумовно насичений настроєм, що підходить до даної картини. До четвертої картини першого акту було обрано мелодію з твору «Ми цнотливі і невинні» та частина твору «Запорожець за Дунаєм». В першій картині другого акту хореографічної сюїти підійде одна з частин твору «Запорожець за Дунаєм». В другій картині другого акту було обрано «Любовне божевілля». В третій картині другого акту - твір «Козачок», адже він передає настрій піднесеності до масштабного свята. В четвертій картині другого акту найкраще підходить так само частина з твору «Запорожець за Дунаєм», тому що він передає настрій надії на повернення до коханої. В п'ятій картині даної сюїти надзвичайно вдало буде взяти твір «Ти гуляєш дні і ночі». В шостій картині гратиме твір «Блаженний день, блаженний час», дана композиція найкраще передає настрій возз'єднання та чудового фіналу сюїти.

2.9. Сценографія

Костюми (додаток А)

- *Олена* має декілька костюмів залежно від сценарного плану:

1. Українське народне вбрання з білої сорочки, вишитої блузки, плахти та очіпка.

2. Більш елегантне українське народне вбрання з багатшою вишивкою та оздобленням.

3. Просте біле плаття, що символізує чистоту та духовність. Взуття: червоні чоботи та білі балетки.

- *Сотник* має декілька костюмів залежно від сценарного плану:

1. Багатий жупан з оксамиту або парчі, оздоблений хутром та золотом.

2. Козацький костюм з шароварами, жупаном та поясом. Червоні чоботи
- *Писар*: сорочка - біла лляна, з вишивкою на комірі; штани - чорні або темно-сині, з вовни або бавовни; кафтан - довгий, темного кольору (чорний, коричневий, синій); пояс - широкий, текстильний; шапка - невелика кругла, з фетру або хутра; взуття - чоботи.

- *Відьма*: український жіночий одяг з червоними чоботами та на саме вбрання вдягнуто чорну накидку, аби підкреслити образ відьми.

- *Народ*:

1. Чоловіки одягнуті в різне козацьке і звичайне вбрання. В козацькому вигляді можуть бути шаровари, червоні чоботи, сорочка з орнаментом, широкий пояс та жупан. Також можуть бути шаровари, широкий пояс та оголений корпус. (Додаток А).

2. Жінки вбрані в довгу, білу лляну сорочку з вишивкою на комірі та рукавах; вузький пояс з текстилю, який підкреслював талію; довга, вовняна або бавовняна спідниця, що обгорталася навколо талії і заправлялась за пояс та червоні чоботи.

Декорації (додаток Б)

Щодо декорацій для хореографічної постановки, то доцільно буде використати фонові зображення, задля якісної передачі задуму, адже саме цифровий варіант декору є чіткішим, яснішим та весь задум сюїти в тому,

щоб передати настрій не декором, а світлом на сцені. Обрані фото з відкритих джерел у стиль українського села XVIII сторіччя. Вони будуть створювати атмосферу сільського невимушеного та водночас загадкового життя.

I Акт

Епізод 1

Фон може бути відображенням старовинного села XVIII століття з українського типу. Уздовж яких можуть розміщуватися люди, обговорюючи кандидатури на нового сотника.

Епізод 2

Фон може представляти шлях Дем'яна, який веде до запорізької сторожі. Це може бути шлях в лісі або степу, підсвічений м'яким сонячним світлом.

Епізод 3

Для цієї сцени було б непогано обрати два фони, перший - хатини з середини, а другий - гарбуз посеред столу.

Епізод 4

Фон може бути відображенням будинку сотника, який буде виглядати охайно і заможна, освітлений денним світлом.

II Акт

Епізод 1

Фон може бути відображенням темного, містичного озера з густими туманами, які обгортають берег. Водна поверхня може бути хвилястою, а небо - похмурим із намітанням грозових хмар. Такий фон підкреслить напружену та містичну атмосферу сцени.

Епізод 2

Для цього епізоду можна обрати котел чаклунів, так як він передає містичність і загадковість, що притаманно даній сцені.

Епізод 3

Може бути відображений центр українського села, якась ринкова або загальна площа, місце, де багато людей.

Епізод 4

Для цього епізоду влучним буде фон Запорізької січі.

Епізод 5

Можна відшукати фон місця біля сільської церкви. Може підійти фон із зображенням старовинної церкви з високими дерев'яними дзвіницями.

Епізод 6

Фон з символом чистоти, щастя та добробуту. Можна використати фон з відображенням сонячного поля або польового квіткового луку, де квіти розцвітають у яскравих кольорах. Фон може бути наповнений світлом і теплом, що створює відчуття щастя та оптимізму. Також можна відобразити місцеві будівлі у далекому плані, що підкреслює концепт села та додає автентичності.

Освітлення

Уявіть театр без світла. Це темна кімната, де нічого не видно. Актори ходять по сцені, але глядачі не можуть розгледіти їхні обличчя чи костюми. Вистава стає нудною і нецікавою. Саме тому світло в театрі називають

«головним чарівником». За його допомогою можна творити справжні дива. Створювати атмосферу: темну і похмуру - для трагедії, яскраву і веселу - для комедії, романтичну і ніжну - для мелодрами. Підкреслювати декорації і костюми: зробити їх більш об'ємними, фактурними, виразними.

Створювати ілюзії: світанку, заходу сонця, пожежі, нічного неба. Виділяти персонажів: акцентувати увагу глядачів на головних героях, підкреслювати їхні емоції і переживання. Виразити символічні поняття: війна, мир, любов, ненависть. Підкреслювати драматургію: допомагати глядачам зрозуміти сюжетні повороти, емоційний стан персонажів. Створювати оптичні ілюзії: змінювати розмір і форму сцени, створювати відчуття глибини, рухати нерухомі предмети.

Світло в театрі - це не просто технічний елемент. Це самостійне мистецтво, яке може творити справжні дива. Ось кілька прикладів того, як світло використовується в театрі:

- у трагедії «Гамлет» - темне і похмуре освітлення створює атмосферу гніту і безнадії;
- у комедії «Ревізор» - яскраве і веселе освітлення підкреслює комічність ситуації;
- у балеті «Лебедине озеро» - світло використовується для створення ілюзії польоту лебедів;
- в опері «Кармен» - світло допомагає глядачам зрозуміти емоційний стан героїні: її любов, ревності, ненависть.

Театральне світло - це потужний інструмент, який може зробити виставу незабутньою.

В моїй темі може використовуватися дуже різноманітне освітлення. Наприклад: темне і похмуре освітлення - підкреслить містичну атмосферу балету, яскраве і контрастне освітлення - підкреслить динамічні та емоційні моменти, м'яке і розсіяне освітлення - підкреслить ліричні та романтичні моменти.

Візьмемо сцену в будинку Олени. Там можна використати м'яке і розсіяне освітлення, яке створює затишну атмосферу. Сцена танцю сотника- яскраве і контрастне освітлення, яке підкреслює його багатство і статус. Сцена танцю відьми - темне і похмуре освітлення, яке створює

містичну атмосферу. Сцена танцю козаків - динамічне і контрастне освітлення, яке підкреслює їх силу і хоробрість.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

Під час вивчення та опрацювання художніх особливостей творчого проекту «Конотопська відьма», було досліджено лібрето, та характеристики, а саме те, що в хореографічному мистецтві лібрето допомагає хореографу чітко сформулювати сюжет, ідеї та емоції, які він хоче передати у своїй постановці. Це є підґрунтям на який нанизуються хореографічні елементи, костюми, декорації та інші візуальні складові, як намистинки.

Форма, жанр і стиль визначались згідно до сюжету постановки. Після аналітики, було прийнято рішення:

- форма – хореографічна сюїта,
- жанр – лірико-драматичний,
- стиль – синтез народного танцю з прийомами і віртуозною технікою класичного танцю, неокласичний танець.

Також визначено та описано форму, жанр та стиль ідейнотематичного аналізу епізодів сюїти. Побудована композиційноархітектонічна структура загальної сюїти та її епізодів. Визначений та структуровано обдуманий сценарно-композиційний план, який чітко передає загальний сенс постановки.

Для даного розділу необхідно було визначити дійових осіб та охарактеризувати їх. Ознайомлено з особливостями кожного та розглянуто їх риси характеру, роль у творі та зазначено опис самих персонажів.

Також ретельно підібрана музична основа та написаний сценографічний сюжет.

ВИСНОВКИ

Дипломна робота, присвячена творчому проєкту «Хореографічна сюїта «Конотопська відьма», ґрунтовно досліджує всі аспекти постановки - від аналізу літературних джерел до розробки хореографії та сценографії.

В першому розділі творчого проєкту:

- проведено ґрунтовне дослідження літературних джерел та джерел постановки, що лягли в основу образу Конотопської відьми;
- проаналізовано існуючі хореографічні та інші постановки, які використовують образ Конотопської відьми;
- обґрунтовано вибір музичного композитора - Юрія Шевченка;
- обґрунтовано вибір тематики, жанру, стилю, музики та інших складових хореографічної композиції.

Другий розділ творчого проєкту ґрунтувався на:

- дослідженні ролі лібрето в хореографії та його значення для чіткого формулювання сюжету, ідей та емоцій постановки;
- визначені форми, жанру і стилю хореографічної сюїти: форма - хореографічна сюїта, жанр - лірико-драматичний, стиль - синтез народного танцю з прийомами і віртуозною технікою класичного танцю, неокласичний танець;
- проведенню ідейно-тематичний аналіз епізодів сюїти, визначенні форми, жанру та стилю кожного епізоду, побудові композиційноархітектонічній структурі загальної сюїти та її епізодів, розроблені сценарно-композиційного плану;
- визначенню та характеристиці дійових осіб, описано їх риси характеру, роль у творі та зовнішність;

- підбору музичної основи та розробленню сценографічного сюжету;
Загальні висновки:
- проведено ґрунтовне дослідження всіх аспектів хореографічної сьїти «Конотопська відьма»;
- розроблено чітку концепцію постановки, яка ґрунтується на глибокому розумінні літературного джерела, музики та хореографії;
- створено всі необхідні передумови для успішного втілення творчого проєкту.

Практична значущість

Дипломна робота є цінним внеском у розвиток українського хореографічного мистецтва. Вона демонструє новий підхід до інтерпретації класичного літературного твору та пропонує оригінальне хореографічне рішення. Результати дослідження можуть бути використані для створення інших хореографічних та театральних постановок, а також для наукових досліджень у галузі хореографії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афанасьєв І.Я. «Конотопська відьма». Київ. Фільм спектакль, 1987.
https://www.youtube.com/watch?v=iZpr3PK2Xek&ab_channel=DenysKuznetsov
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Драматургія побудови хореографічної вистави. URL:
<https://www.dance-composition.ru> >forum / 9-5-1
4. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
5. Григорій Квітка-Основ'яненко «Конотопська відьма». Твір, 1833.
6. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
7. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету /Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : / упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л.Андрущук, Т. Благова та інші.– Львів: СПОЛОМ, 2016, – 240 с.
8. «Сумські дебати». Мода наших прабабусь: що носили жінки на Сіверщині? Суми: стаття, 2021. <https://debaty.sumy.ua/news/moda-nashihprababus-shho-nosili-zhinki-na-sivershhini>

9. Павло Стех. Конотоп: місто відьми та битви. Львів: Репортаж, 2022.
<https://localhistory.org.ua/texts/reportazhi/konotop-misto-vidmi-ta-bitvi/>
10. «Суспільне культура». Невеселе місто Конотоп: про феномен "Конотопської відьми" у театрі Франка. Київ: Стаття, 2023.
<https://suspilne.media/amp/culture/608123-nevesele-misto-konotop-profenomen-konotopskoi-vidmi-u-teatri-franka/>
11. J. G. “Конотопська відьма” історія написання. Київ. Текст, 2021.
<https://dovidka.biz.ua/konotopska-vidma-istoriya-napisannya>
12. Шигаєва Г.М. «Відьма». Київ. Комедійний фільм, 1990. https://www.youtube.com/watch?v=Zg-BQn3o-jU&ab_channel=%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%B2%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%BA%D0%A2%D0%91%D0%9A%D1%96%D0%BD%D0%BE
13. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.

Додатки

Додаток А.

Ескіз до костюму сотника та писаря

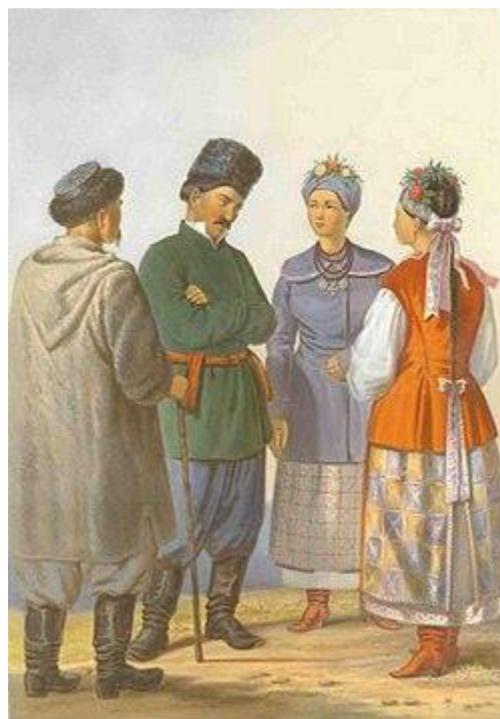
Ескіз до костюму Оленки та Дем'яна

Ескіз до костюму відьми

Ескізи до костюму народу

Додаток Б.

Оформлення сцени.

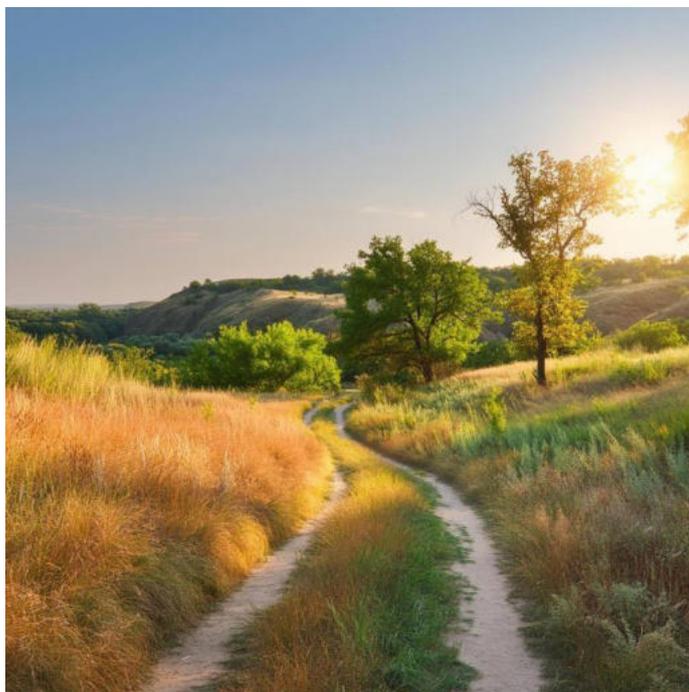
Декорації – задні фони для картин сюїти.

І Акт

Картина 1 «Конотоп»

Картина 2 «За конотопом»

Картина 3 «Будинок Оленки»

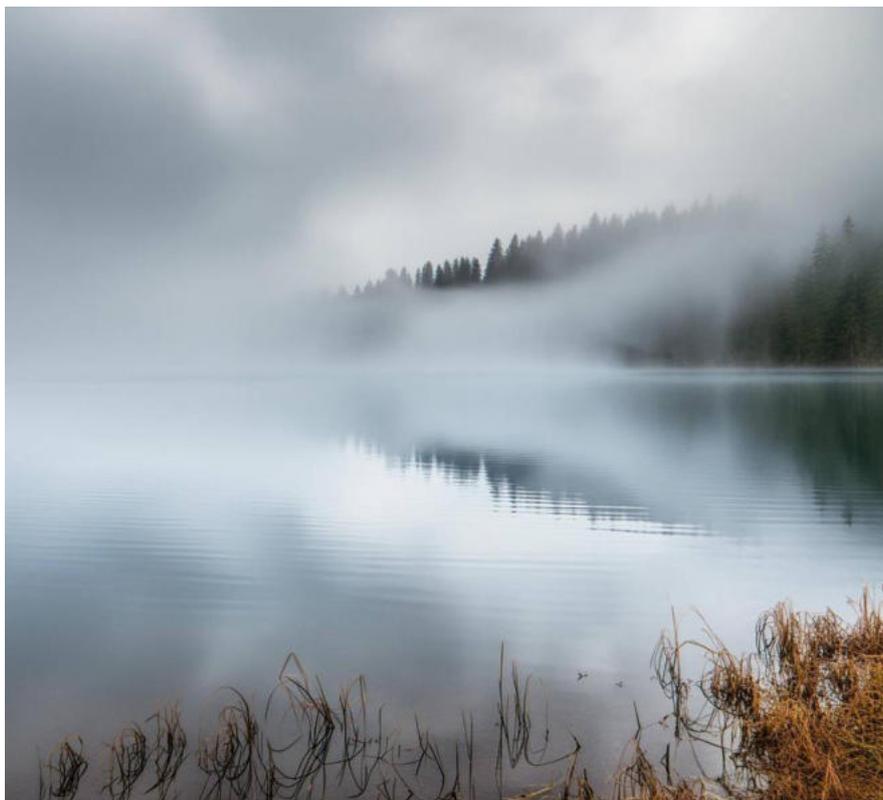

Картина 4 «Біля будинку сотника» та «в будинку»

II Акт

Картина 1 «Озеро біля конотопу»

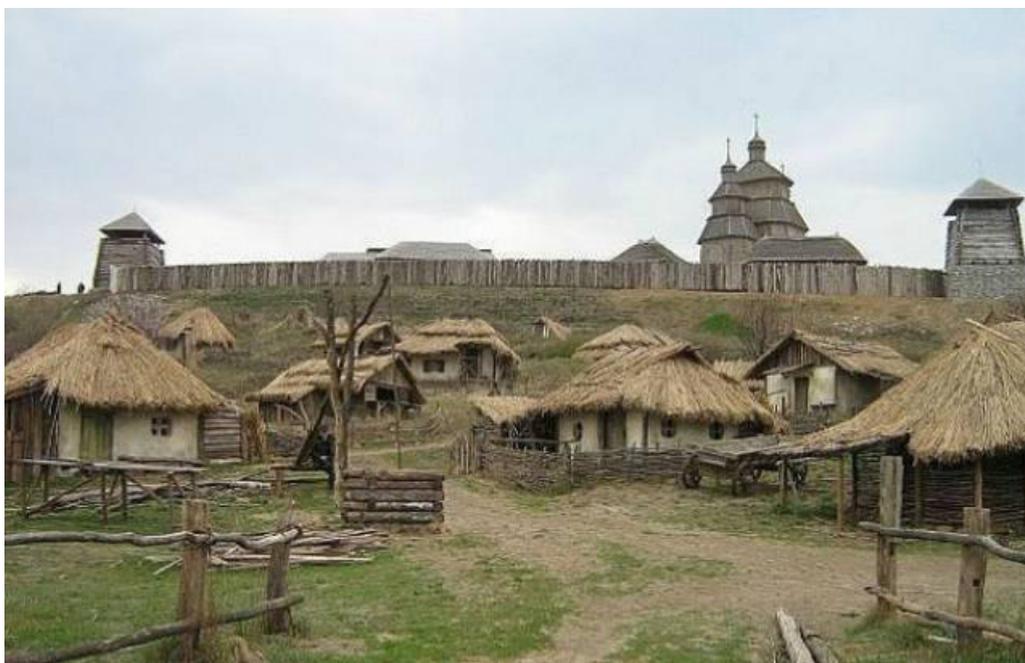
Картина 2 «Будинок відьми в лісі»

Картина 3 «Конотоп»

Картина 4 «Запоріжжя»

Картина 5 «Біля церкви»

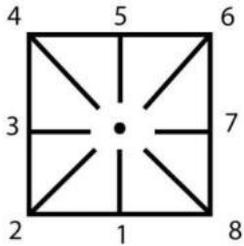

Картина 6 «Конотоп»

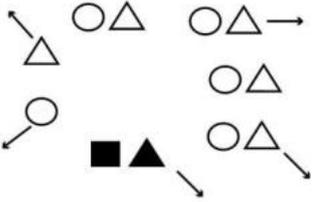
Додаток В

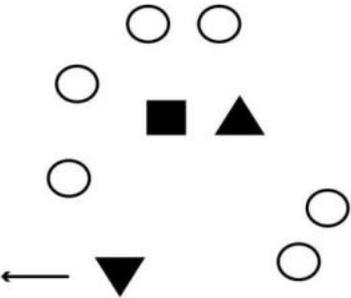
Графічний запис

<p>Задня фонова завіса</p> <p>Авансцена</p>	<p>Зображення сценічного простору</p>
	<p>Умовні позначення</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оленка - Сотник - Писар - Відьма - Дем'ян - Народ чоловіки - Народ жінки - Гарбуз - Невинні дівчата

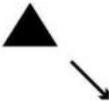
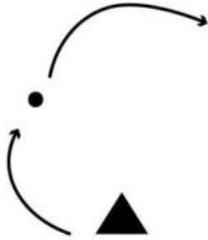
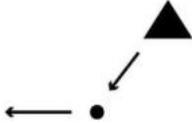
I Акт

Картина 1

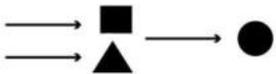
	<p>ЗТМ. Народ на сцені. Головні герої виходять з другої куліси. Народ танцює привітальний танець і розбігається по чотирьох різних кулісах. Головні герої перебираються на авансцену</p>
---	--

	<p>Головні герої проводять артистину сцену в центрі сцени і знову переходять на авансцену</p>
	<p>Виходять чоловіки з 4-х різних куліс до головних героїв. Дем'ян також виходить з чоловіками. Після артистичної сцени, Дем'ян йде в точку 3 і вмикається ЗТМ</p>

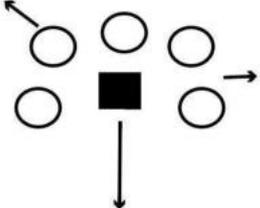
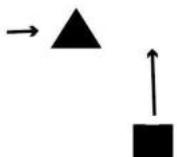
Картина 2

	<p>Головний герой виходить з точки 4. Повільним кроком крокуючи в точку 8. Робить техніку по колу.</p>
	<p>Робить техніку по колу закінчуючи в точці 6</p>
	<p>Робить комбінацію проходячи до центру сцени, де буде головна композиція і після неї йде за кулісу в точку 3. ЗТМ</p>

Картина 3

	<p>Оленка на сцені. До неї підбігають головні герої, які вийшли з точки 3. Йде сценічна композиція</p>
	<p>Після акторської сцени Оленка йде за кулісу в точку 8. Сотник радісним кроком йде до писаря. Головні герої танцюють веселий хореографічний номер</p>
	<p>Через деякий час, Оленка виходить з куліси в точці 6, виносячи гарбуза і йде. Сотник танцює в злому характері і проганяє писаря. ЗТМ</p>

Картина 4

	<p>Народ танцює навколо сотника. Сам сотник пританцює в центрі сцени. Після, чоловіки йдуть по 4-х кулісах, а сотник йде на авансцену</p>
	<p>Повертаючись назад в центр сцени, писар виходить з куліси в точці 3 і також йде в центр сцени. Головні герої танцюють примирний танець</p>
	<p>В центрі сцени відбувається акторська картина. Після наказу сотник метушливо бігає по сцені та повертається до писаря. ЗТМ</p>

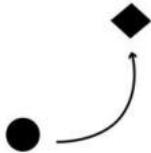
II Акт

Картина 1

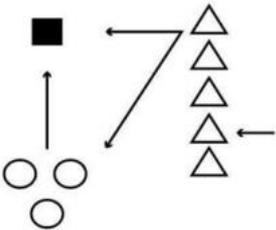
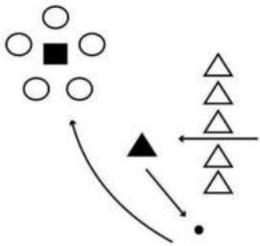
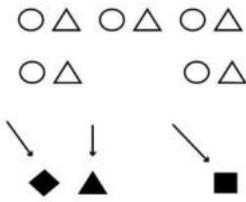
	<p>Народ на сцені розділився по різним сторонам. Писар та сотник виходять з куліси в точці 7 і йдуть в точку 2</p>
	<p>Невинні жінки виходять з точки і йдуть в точку 5 разом з відьмою. Жінок кидають в імпровізоване озеро і вони зникають за пандусом в точці 5. Відьма зникає серед натовпу. Всі переміщуються в центр сцени</p>
	<p>Один з чоловіків вибігає веселим бігом приносячи сито. Коли знайшли відьму вмикається ЗТМ і всі зникають</p>

Картина 2

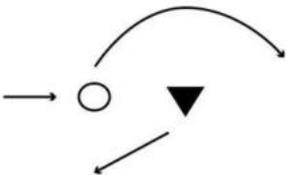
	<p>Народ виходить в шерензі з куліси в точці 7, сперечаючись між собою і кожен підходить до відьми, танцюючи свій особливий хореографічний номер</p>
	<p>Після народу приходять писар та сотник. Сотник танцює з відьмою в центрі сцени. Після танцю чоловіки йдуть в точку 7 за кулісу.</p>

	<p>Оленка виходить з точки 2 і йде в центр до відьми. Акторська картина після якої вмикається ЗТМ</p>
---	---

Картина 3

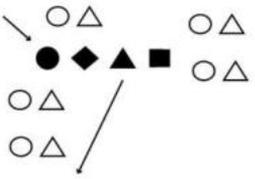
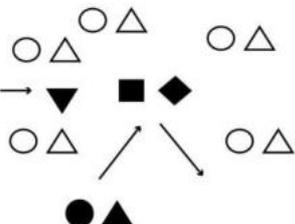
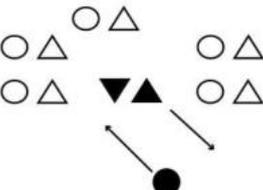
	<p>Жінки виходять з 7 точки. Група чоловіків вибігають в точку 2, а інша в точку 4 разом з сотником.</p>
	<p>Вибігає писар. Він роблячи техніку йде в точку 8 і повертається в точку 4. Чоловіки танцюють навколо писаря та сотника</p>
	<p>Сотник біжить в точку 8 та залишається там. Відьма виходить з точки 3. Писар підбігає до неї та вони разом переходять в центр сцени. Народ танцює разом з парою писаря та відьми . ЗТМ</p>

Картина 4

	<p>Головний герой сидить в центрі сцени, збираючи свою зброю. Козак виходить з точки 3 і підходить до головного героя. Головний герой щасливий йде в точку 2, а козак йде в точку 7</p>
---	---

	<p>Звідти Головний герой, танцюючи, біжить в точку 6 напівколом. Потім робить комбінацію в центрі</p>
	<p>Головний герой забирає свої речі і біжить в точку 8. ЗТМ</p>

Картина 5

	<p>Спочатку виходять писар та сотник, розігруючи комедійну сцену. За ними виходять народ, відьма та Оленка.</p>
	<p>Писар забирає Оленку і йде в точку 2. Сотник та відьма залишаються в центрі. Згодом з куліси в точці 3 вибігає Дем'ян.</p>
	<p>Дем'ян проганяє писаря та сотника, відьма йде сама.</p>

Картина 6

	<p>Оленка підбігає до Дем'яна. Пара танцює Дуетний танець.</p>
	<p>Головні герої розбігаються напівколом до жителів Конотопу. Згодом повертаються в центр</p>
	<p>Народ підбігає до пари та вітає нового сотника</p>